

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel

Zástupce

JUDr. Marek Nespala
advokát
IČO 662 40 590
Vyšehradská 421/21
128 00 Praha 2

Instituce

Česká pojišťovna a.s.
IČO 452 72 956
Spálená 75/16
110 00 Praha 1

Zástupce

Mgr. Robert Němec, LL.M.
advokát
IČO 662 41 821
Jáchymova 26/2
110 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/ZP/390/2017 - 29

Praha 6. 3. 2019

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 10. 4. 2017 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o určení neplatnosti pojistné smlouvy č. ■ ze dne 22. 9. 2010 a vydání bezdůvodného obohacení ve výši 68.659 Kč s úrokem z prodlení z této částky ve výši 8,05 % p.a. ode dne 17. 3. 2017 do zaplacení, o námitkách Navrhovatele ze dne 4. 12. 2018, č. j. FA/SR/ZP/390/2017 - 23 proti nálezu finančního arbitra ze dne 17. 11. 2018, č. j. FA/SR/ZP/390/2017 - 20, takto:

Námitky navrhovatele, ■, doručené finančnímu arbitrovi dne 4. 12. 2018, č. j. FA/SR/ZP/390/2017 - 23, proti nálezu finančního arbitra ze dne 17. 11. 2018, č. j. FA/SR/ZP/390/2017 - 20, se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 17. 11. 2018, č. j. FA/SR/ZP/390/2017 - 20, se podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.

Odůvodnění:

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se domáhá určení neplatnosti pojistné smlouvy, kterou s Institucí uzavřel, mimo jiné pro rozpor se zákonem a neurčitost, a vydání bezdůvodného obohacení ve výši rozdílu mezi vzájemně poskytnutými plněními se zákonným úrokem z prodlení.

Finanční arbitr rozhodl ve sporu mezi Navrhovatelem a Institucí nálezem ze dne 17. 11. 2018, č. j. FA/SR/ZP/390/2017 – 20 (dále jen „Nález“).

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel s Institucí uzavřeli dne 22. 9. 2010 pojistnou smlouvu č. ■ označenou jako *Životní pojištění PROFI Invest*, s počátkem pojištění dne 1. 10. 2010 a pojistnou dobou 40 let, s pojištěním pro případ smrti nebo dožití, s pojistnou částkou pro případ smrti ve výši 400.000 Kč a kapitálové hodnoty pojištění a v případě dožití ve výši kapitálové hodnoty pojištění, s pojištěním závažných onemocnění, pojištěním denní dávky při pracovní neschopnosti T544, pojištěním denní podpory při pobytu v nemocnici T440,

pojištěním zdravotní a úrazové asistence, pojištěním trvalých následků úrazu včetně progresivního plnění, s celkovým měsíčním běžným pojistným za všechna sjednaná pojištění ve výši 2.000 Kč (dále jen „Pojistná smlouva“).

Finanční arbitr nezjistil, že by se součástí Pojistné smlouvy nestaly Všeobecné pojistné podmínky pro životní pojištění ve verzi ŽP-VPP-DIM-0001 (dále jen „Všeobecné pojistné podmínky“) a Doplnkové pojistné podmínky životního pojištění ve verzi ŽP-DPP-DIM-0001 (dále jen „Doplnkové pojistné podmínky“).

V řízení finanční arbitr zjistil, že smluvní ujednání Doplnkových pojistných podmínek, konkrétně čl. 1 bod 3.1 Doplnkových pojistných podmínek o strhávání nákladů: „3.1. Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého účtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o počáteční a správní náklady stanovené podle pojistně technických zásad pojistitele“, čl. 1 body 1.6 a 1.7 Doplnkových pojistných podmínek o strhávání rizikového pojistného za životní pojištění: „1.6. Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého účtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o rizikové pojistné za základní pojištění. 1.7. Rizikové pojistné za základní pojištění stanoví pojistitel podle pojistně technických zásad pojistitele, především s ohledem na pohlaví a věk pojištěného, pojistnou částku platnou pro aktuální účtovací období a na zdravotní stav pojištěného k datu sjednání pojištění nebo k datu poslední změny pojistné částky nebo pojistného“, čl. 8 odst. 3 Všeobecných pojistných podmínek o odkupném, podle kterého „[v]yšší odkupného pojistitel stanoví podle pojistně technických zásad“ a čl. 1 bod 8.3 Doplnkových pojistných podmínek, že „[o]dkupné se určuje jako část nespotřebovaného pojistného ukládaná pojistitelem jako technická rezerva vypočtená pojistně matematickými metodami k datu zániku pojištění“, jsou neplatná podle § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném ke dni uzavření Pojistné smlouvy (dále jen „starý občanský zákoník“), protože jsou neurčitá.

Při posuzování oddělitelnosti neplatných smluvních ujednání od ostatních částí Pojistné smlouvy finanční arbitr musel dovést neplatnost Pojistné smlouvy jako celku, neboť nezjistil, že by bylo možné oddělit neplatná ujednání o nákladech a rizikovém pojistném od ostatních ujednání Pojistné smlouvy, protože nedovodil vůli Instituce uzavřít Pojistnou smlouvu, která by poskytovala Navrhovateli pojistnou ochranu a správu investice bezúplatně.

Po posouzení námitky promlčení, kterou Instituce v řízení důvodně vznesla k nároku Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení, a po zúčtování plnění stran neplatné Pojistné smlouvy finanční arbitr dospěl k závěru, že Navrhovateli nemůže z titulu bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy přiznat žádné plnění. Navrhovatel současně nedoložil, že určení neplatnosti Pojistné smlouvy by bylo nezbytné pro uplatnění jeho práv. Protože finanční arbitr zjistil, že pojištění sjednané Pojistnou smlouvou bylo ukončeno a Navrhovatel již není povinen hradit pojistné, nedovodil právní zájem Navrhovatele na určení neplatnosti Pojistné smlouvy ve výroku Nálezu.

Protože je finanční arbitr příslušný řešit pouze spory ze životního pojištění, řízení v části týkající se neživotních pojištění sjednaných v Pojistné smlouvě (pojištění závažných onemocnění, pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti T544, pojištění denní podpory při pobytu v nemocnici T440, pojištění zdravotní a úrazové asistence, pojištění trvalých následků úrazu včetně progresivního plnění) podle § 14 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi ve výroku I. Nálezu zastavil.

3. Námítka Navrhovatele

Navrhovatel nesouhlasí s Nálezem a napadá jej v plném rozsahu.

Navrhovatel namítá, že doplnková pojištění jsou závislá na existenci životního pojištění a nemohou být sjednána samostatně, jak potvrzuje rovněž text samotné Pojistné smlouvy (čl. 1 bod 6.2 Doplnkových pojistných podmínek). Pakliže finanční arbitr dovedl neplatnost Pojistné smlouvy v části životního pojištění, je podle názoru Navrhovatele povinen zkoumat

její oddělitelnost od zbytku smlouvy sjednávajícího další pojištění, když posouzení oddělitelnosti jednotlivých částí je pouze otázkou právní, nikoli sporem ohledně jiného než životního pojištění. Navrhovatel je přesvědčen, že je nutné konstatovat neplatnost celé Pojistné smlouvy a provést vypořádání bezdůvodného obohacení v plném rozsahu, tj. bez vyloučení pojistného zaplaceného na základě neživotních pojištění. Navrhovatel požaduje, aby finanční arbitr zrušil výrok I. Nálezu.

Navrhovatel namítá, že závěry finančního arbitra o neoddělitelnosti neplatných ujednání o nákladech a rizikovém pojistném od Pojistné smlouvy jako celku se nezakládají na skutkových zjištěních, ani Instituce se v průběhu řízení nevyjádřila tak, že tato ujednání považuje za neoddělitelná od Pojistné smlouvy.

Navrhovatel namítá, že se finanční arbitr nezabýval dalšími neplatnými ujednáními o inkasních nákladech, poplatku za správu portfolia, za evidenci podílových jednotek a jiných srážkách a dále se finanční arbitr nevypořádal s dalšími důvody neplatnosti Pojistné smlouvy, nebo je vyhodnotil mylně, Navrhovatel konkrétně namítá neurčitost pojistného plnění jako podstatné náležitosti Pojistné smlouvy, rozpor vůle Instituce a písemné Pojistné smlouvy (Instituce snižovala kapitálovou hodnotu o náklady a rizikové pojistné, ačkoliv Pojistná smlouva neobsahovala konkrétní výši počátečních a správních nákladů a rizikového pojistného), rozpor se zákazem nekalých obchodních praktik (produkt byl prezentován jako spoření a Navrhovatel nebyl seznámen s nákladovou strukturou pojištění).

Navrhovatel „požaduje, aby finanční arbitr podrobil revizi svůj závěr ohledně neplatnosti Pojistné smlouvy, neboť jeho závěry nejsou podloženy skutkovým zjištěním a jsou proto nezákonné. Navrhovatel apeluje na finančního arbitra, aby se řádně vypořádal s argumentací navrhovatele ohledně jednotlivých dalších důvodů neplatnosti Pojistné smlouvy a aby doplnil dokazování ve vztahu ke kampani „Takové lepší spoření“.“

Navrhovatel namítá, že se Instituce obohatila na úkor Navrhovatele úmyslně a opakovaně odkazuje na rozpor Pojistné smlouvy se skutečnou vůlí Instituce, která nikdy nezamýšlela poskytnout Navrhovateli plnění v rozsahu sjednaném v Pojistné smlouvě, a vědomost Instituce o nesjednání nákladové struktury, neboť to byla právě Instituce, kdo formuloval text Pojistné smlouvy. Navrhovatel tvrdí, že Instituce nejpozději od zveřejnění úředního sdělení České národní banky k některým informačním povinnostem ze dne 2. 5. 2012 v částce 6/2012, publikovaného dne 14. 5. 2012, věděla, že Pojistnou smlouvu uzavřela s Navrhovatelem v rozporu se zákonem (o pojišťovnictví a ochraně spotřebitele) a byla tak srozuměna s tím, že od Navrhovatele přijímá bezdůvodné obohacení.

Navrhovatel namítá, že argumentace finančního arbitra rozhodnutím Nejvyššího soudu 33 Odo 938/2002 ze dne 20. 2. 2003 není přílehavá, když dané rozhodnutí neřeší spor ze spotřebitelské smlouvy, kde by jedna ze smluvních stran měla povinnost jednat s odbornou péčí, což je v posouzení otázky úmyslu klíčové.

K posouzení mravnosti námítky promlčení vznesené Institucí Navrhovatel namítá, že finanční arbitr nezohlednil důvody neplatnosti Pojistné smlouvy spočívající výlučně na straně Instituce a rovněž nezohlednil okolnosti, za nichž Pojistnou smlouvu strany uzavřely, tedy nerovné postavení Navrhovatele jako spotřebitele vůči Instituci a časovou asymetrii plnění z Pojistné smlouvy, z níž profituje výlučně Instituce, která neplatnost způsobila. Finanční arbitr podle názoru Navrhovatele pominul skutečnost, že Instituce (úspěšně) vznesla námítku promlčení ve vztahu k plnění, které by jí nikdy nenáleželo ani v případě, že by Pojistná smlouva byla platná. Navrhovatel v této souvislosti zdůrazňuje rovněž zásady poctivosti a dovolání se právní jistoty v dobré víře. Navrhovatel dovozuje, že Instituce vznesla námítku promlčení v rozporu s dobrými mravy.

Navrhovatel namítá nesprávný postup finančního arbitra při zúčtování v režimu § 457 starého občanského zákoníku. Navrhovatel tvrdí, že finanční arbitr nesprávně interpretoval rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 52/2002 (*poznámka finančního arbitra - Navrhovatel nesprávně uvádí 29 Cdo 52/2002*), když nejprve aplikoval námítku promlčení a teprve následně zúčtoval vzájemně poskytnutá plnění. Podle

Navrhovatele ale finanční arbitr nejprve z úřední povinnosti provede vzájemné zúčtování všech plnění z neplatné Pojistné smlouvy a stanoví rozdíl (saldo), který uloží k úhradě té ze stran, která plnila méně, tj. Instituci. Teprve proti takto stanovenému rozdílu (saldo) může Instituce vznést námitku promlčení.

Navrhovatel namítá, že finanční arbitr se nevypořádal se všemi jeho námitkami, což činí jeho rozhodnutí nepřezkoumatelným a nezákonným.

Navrhovatel požaduje, aby finanční arbitr „výrok II. Nálezu v souladu s § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu zrušil a věc znovu projednal v rámci prvoinstančního řízení“, protože „[n]ezákonnost rozhodnutí finančního arbitra spočívající v nevypořádání se s námitkami navrhovatele nemůže být zhojena v rámci námitkového řízení, neboť účastníkům řízení by tímto postupem bylo fakticky upřeno právo na projednání sporu v rámci dvouinstančního správního řízení.“

Navrhovatel požaduje, aby finanční arbitr v rozhodnutí o námitkách „[v]ýrok II. Nálezu změnil a uložil instituci zaplatit navrhovateli částku dle návrhu, a to do tří dnů od právní moci rozhodnutí“.

4. Vyjádření Instituce k námitkám Navrhovatele

Instituce nesouhlasí s námitkami Navrhovatele a trvá na svých předchozích vyjádřeních.

Instituce odmítá, že by se na úkor Navrhovatele úmyslně obohatila z neplatné Pojistné smlouvy, když je stále přesvědčena o platnosti Pojistné smlouvy.

Instituce odmítá, že by byl Navrhovatel uveden z její strany v omyl, a pokud byl Navrhovatel v omylu, zavinil si jej vlastní nedbalostí.

Instituce tvrdí, že Navrhovatel od počátku věděl, že produkt není beznákladový a existence nákladů souvisejících s Pojistnou smlouvou vyplývá jak ze Všeobecných pojistných podmínek, tak z Doplňkových pojistných podmínek. Instituce argumentuje, že konkrétní částky (náklady) pojištění vychází z interního nastavení pojistně matematických zásad pojistitele a v době uzavření Pojistné smlouvy Instituce neměla povinnost o těchto zásadách Navrhovatele informovat.

Instituce nesouhlasí se závěrem finančního arbitra o neplatnosti Pojistné smlouvy. Pro případ, že by však Pojistná smlouva byla absolutně neplatnou shledána, považuje za v souladu se zákonem a ustálenou judikaturou započtení pohledávek vzniklých z bezdůvodného obohacení obou stran.

Instituce odmítá, že by námitku promlčení vznesla v rozporu s dobrými mravy, ta je pouze pochopitelnou a v souladu se zákonem přípustnou obranou proti právním krokům Navrhovatele, které naopak Instituce považuje za účelové a v rozporu se zásadou poctivosti v právním styku. Na námitce promlčení nadále trvá, byť nesouhlasí se závěrem finančního arbitra týkajícího se počátku běhu subjektivní promlčecí doby. Instituce argumentuje, že dvouletá subjektivní a tříletá objektivní promlčecí doba spadají u každé platby pojistného v jeden okamžik, a odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3148/2009.

Instituce závěrem konstatuje, že nesouhlasí s Námitkami Navrhovatele a trvá na všech svých předchozích vyjádřeních.

5. Řízení o námitkách

Zákon o finančním arbitrovi zaručuje podle § 16 odst. 1 stranám sporu právo podat proti nálezu finančního arbitra odůvodněné námitky, a to v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezu; včasně podané námitky mají odkladný účinek. Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje o námitkách rovněž finanční arbitr, který nález potvrdí nebo změní. Jelikož zákon o finančním arbitrovi upravuje

náležitosti námitek a zásady řízení o námitkách pouze částečně, postupuje finanční arbitř podle těch ustanovení správního řádu, která upravují odvolání jako řádný opravný prostředek a průběh odvolacího řízení (srov. § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81 a násl. a § 141 odst. 9 správního řádu).

Finanční arbitř posoudil námitky Navrhovatele jako přípustné odůvodněné námitky ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81, 82 a 83 správního řádu.

Finanční arbitř nepovažuje za nutné znovu definovat a vykládat sporná ujednání Pojistné smlouvy tak, jak učinil v Nálezu, ani vyjadřovat se k těm námitkám, které účastníci řízení vznesli již v řízení před vydáním Nálezu a nedoložili je jinými podklady. Smyslem vypořádání tvrzení účastníků řízení a hodnocení podkladů v řízení před finančním arbitrem není, stejně jako v řízení soudním, podrobné vyvracení každého tvrzení účastníků a provádění každého předloženého či označeného podkladu. V tomto směru finanční arbitř odkazuje na závěry Ústavního soudu v rozhodnutí ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, že „[n]ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“.

Tvrzení Navrhovatele, že se finanční arbitř s některými jeho námitkami v Nálezu nevypořádal tak není pravdivé, neboť finanční arbitř v souladu s citovaným rozhodnutím Ústavního soudu svou ucelenou argumentací vypořádal námitky Navrhovatele beze zbytku. Pokud jde o Navrhovatelem žádaný postup podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu, tj. aby finanční arbitř Nález zrušil a věc projednal v novém řízení, nejsou pro něj nejen splněny podmínky, ale ani jej zákon o finančním arbitrovi neumožňuje. Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi může finanční arbitř nálezu pouze potvrdit nebo změnit.

Finanční arbitř vedle posouzení správnosti Nálezu vzhledem k podaným Námitkám Navrhovatele současně posoudil, zda v řízení postupoval v souladu se zákonem a ostatními právními předpisy, především zda byl k vydání Nálezu příslušný, zda nepřekročil svou pravomoc, zda v řízení postupoval v souladu s procesně-právními předpisy, zejména zda dbal a šetřil práv účastníků řízení, jednal v souladu se zásadou legitimního očekávání, nezneužil správního uvážení, účastníky řízení řádně poučoval či zda neporušil některou další ze základních zásad činnosti správních orgánů vtělených do úvodních ustanovení správního řádu, případně jestli k takovému závěru není alespoň důvodné podezření.

Finanční arbitř ve věci samé v mezích své pravomoci a působnosti dané zákonem o finančním arbitrovi rozhodl dne 17. 11. 2018 Nálezem, tedy takovou formou rozhodnutí, kterou mu přikazuje § 15 zákona o finančním arbitrovi. Vzhledem k povaze věci a její složitosti je finanční arbitř toho názoru, že v řízení postupoval bez průtahů a rozhodl v přiměřené lhůtě (§ 6 správního řádu, § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi). Finanční arbitř rozhodl Nálezem podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy, jak mu ukládá § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, respektoval přitom zásadu legitimního očekávání (§ 2 odst. 4 správního řádu).

Nález obsahuje jak výrokovou část, tak detailní odůvodnění a poučení účastníků řízení (§ 15 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi). Odůvodnění Nálezu zachycuje veškeré úvahy finančního arbitra a provedené právní posouzení zjištěného skutkového stavu, včetně uvedení všech právních předpisů, které finanční arbitř aplikoval, a vypořádání se se všemi relevantními podklady, které měl finanční arbitř k dispozici od účastníků řízení, případně které si v řízení i sám vyžádal.

Finanční arbitř po posouzení průběhu řízení a všech úkonů v řízení s ohledem na výše uvedené nezjistil, že by v řízení nepostupoval v souladu s právními předpisy a nerespektoval při tom rovněž zásady řízení před finančním arbitrem podle zákona o finančním arbitrovi a zásady správního řízení obsažené v § 2 – 8 správního řádu.

5.1. K příslušnosti finančního arbitra

V § 1 odst. 1 písm. e) zákona o finančního arbitra je vymezena příslušnost finančního arbitra tak, že „[k] rozhodování sporu spadajícího jinak do pravomoci českých soudů je příslušný též finanční arbitr (dále jen „arbitr“), jedná-li se o spor mezi spotřebitelem a pojistitelem nebo pojišťovacím zprostředkovatelem při distribuci životního pojištění nebo při výkonu práv a plnění povinností ze životního pojištění“.

Finanční arbitr je tedy příslušný řešit pouze spory ze životního pojištění.

Podle § 54 zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“), resp. ve znění účinném ke dni uzavření Pojistné smlouvy, je životní pojištění pojištěním pro případ smrti, dožití se určitého věku nebo dne určeného smlouvou jako konec pojištění, anebo pro případ jiné skutečnosti týkající se změny osobního postavení člověka. Za pojištění změny osobního postavení člověka se např. považuje svatební pojištění, pojištění narození dítěte. Pojištění pro případ úrazu nebo nemoci je sice stejně jako životní pojištění podkategorie pojištění osob, zákon o pojistné smlouvě je však upravuje samostatně v § 60 a násl. resp. § 62 a násl. Obdobnou úpravu obsahuje i § 2833 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, který zákon o pojistné smlouvě (i starý občanský zákoník) s účinností od 1. 1. 2014 nahradil a který obsahuje právní definici životního pojištění v okamžiku rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí.

Pojistná smlouva, která je předmětem tohoto sporu, obsahuje životní pojištění (pojištění pro případ smrti nebo dožití), současně je Pojistnou smlouvou sjednáno také pojištění závažných onemocnění, pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti T544, pojištění denní podpory při pobytu v nemocnici T440, pojištění zdravotní a úrazové asistence, pojištění trvalých následků úrazu včetně progresivního plnění. Tato neživotní pojištění konzumují část pojistného placeného měsíčně Navrhovatelem na základě Pojistné smlouvy. Finanční arbitr není příslušný řešit platnost těchto připojištění (která odpovídají pojištění pro případ nemoci ve smyslu § 62 zákona o pojistné smlouvě a úrazovému pojištění ve smyslu § 60 a násl. zákona o pojistné smlouvě) a není ani příslušný rozhodnout o vydání pojistného, které slouží na úhradu těchto neživotních pojištění. Pokud by tedy v Nálezu finanční arbitr o neživotním pojištění a o pojistném zaplaceném za neživotní pojištění rozhodl, bylo by jeho rozhodnutí v této části nicotné podle § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 77 odst. 1 správního řádu, neboť by finanční arbitr rozhodl o něčem, k čemu nebyl věcně příslušný. Toto odpovídá i článku 2 odst. 2 usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, který stanoví, že „[s]tátní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví“.

Finanční arbitr tedy rozhodl správně, když v Nálezu výrokem I. řízení v části pojištění závažných onemocnění, pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti T544, pojištění denní podpory při pobytu v nemocnici T440, pojištění zdravotní a úrazové asistence, pojištění trvalých následků úrazu včetně progresivního plnění, zastavil.

5.2. K oddělitelnosti neplatných ujednání a nevypořádaným tvrzením Navrhovatele a neprovedeným důkazům

Finanční arbitr již v části 5.4.5 Nálezu řádně odůvodnil, z jakých důvodů nemohou být jednotlivá neplatná ujednání oddělitelná od ostatních ujednání Pojistné smlouvy. Finanční arbitr nemohl z ničeho dovodit, že nebylo smluvní vůlí Instituce strhávat si náklady a rizikové pojistné za životní pojištění podle pojistně technických zásad (srov. čl. 1 body 1.6 a 1.7, 3.1 Doplnkových pojistných podmínek ve spojení s bodem 2.5 Doplnkových pojistných podmínek – citované již v Nálezu) a že pro ni toto ujednání nebylo klíčové, což Instituce ve svých vyjádřeních ani nepopírá.

Skutečnost, zda je jednotlivé ustanovení oddělitelné od ostatních, se musí posuzovat s ohledem na vůli obou smluvních stran, neboť smlouva je výsledkem souhlasného projevu obou stran (akceptací návrhu).

Finanční arbitr tedy trvá na svém závěru učiněném v Nálezu o neoddělitelnosti ujednání o nákladech a dalších neplatných smluvních ujednání.

Protože finanční arbitr shledal Pojistnou smlouvu neplatnou pro neurčitost nákladové struktury, nezabýval se již s odkazem na procesní ekonomii případnými vadami předmluvní fáze a jinými důvody neplatnosti Pojistné smlouvy, které dovozoval Navrhovatel, když jejich případné zjištění by již nijak neovlivnilo výrokovou část Nálezu. Finanční arbitr tedy pro nadbytečnost nezjišťoval informace ke kampani „Takové lepší spoření“, na kterou odkazoval Navrhovatel. Nadto Navrhovatel nijak nekonkretizoval, zda byl v rámci dané kampaně osloven a kým, jaké informace mu byly v rámci této kampaně předány, jaké konkrétní informace by měl finanční arbitr zjišťovat, co by tyto informace měly prokazovat v daném konkrétním vztahu Navrhovatele s Institucí a jak by tato zjištění ovlivnila rozhodnutí ve věci.

Finanční arbitr v dané souvislosti odkazuje na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. I. ÚS 191/12, ve spojení s rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 3. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1564/2010, ve kterém soud judikoval, že „[z]a nedůvodnou pak považuje dovolací soud námitku dovolatele, že se odvolací soud nevypořádal se závěrem soudu prvního stupně, že smlouva o půjčce je neplatná i podle ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. Shledal-li totiž odvolací soud neplatnost smlouvy o půjčce z důvodů podle ustanovení § 196a odst. 1 obch. zák. nebylo pro rozhodnutí ve věci potřebné, aby zkoumal, zda je neplatná i z jiného důvodu“ a dále též na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 705/2001, ve kterém soud judikoval, že „[o]tázka právního posouzení skutkových zjištění, která soud učinil, je pouze věcí soudu, přičemž soud není vázán právními závěry, které z těchto skutkových zjištění učinil účastník řízení. Jestliže tedy soud dospěl k tomu závěru, že tvrzení žalované o neplatnosti smlouvy je důvodné, není již rozhodující, že shledal jiný důvod neplatnosti, než ke kterému dospěla žalovaná. Jinými slovy, jestliže soud prvního stupně ze skutkových zjištění o obsahu posuzované smlouvy dovodil, že těmito skutkovým zjištěním je třeba přiřadit jako důvod neplatnosti smlouvy neurčitost předmětu plnění, nikoli nemožnost plnění (jak kvalifikovala uvedená skutková tvrzení žalovaná), nelze mu vytýkat nesprávné právní posouzení z hlediska porušení zásady koncentrace řízení. Jak správně uvedl odvolací soud, právní závěry žalované nejsou pro posouzení jejich námitek rozhodné. Rozhodná jsou pouze její skutková tvrzení a tato tvrzení závěr, že je smlouva neplatná, obsahovala“.

5.3. *K úmyslu Instituce bezdůvodně se obohatit a uplatnění námítka promlčení v rozporu s dobrými mravy*

Pokud jde o opakující se námitku Navrhovatele co do úmyslného bezdůvodného obohacení Instituce, finanční arbitr opakovaně odkazuje na přílehlavé závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 33 Odo 938/2002, ačkoliv v daném případě nešlo o spor ze spotřebitelské smlouvy, že je „nutno prokázat existenci vědomosti žalovaného o tom, že při uzavírání smlouvy o sdružení a při přijetí vkladu od žalobkyně musel žalovaný skutečně vědět nebo být minimálně srozuměn (úmysl nepřímý) s tím, že přijetím finanční částky na svůj účet se bezdůvodně obohacuje. Takové skutkové závěry by přitom musely vyplynout z dokazování provedeného v tomto řízení, neboť Nejvyšší soud ČR je vázán skutkovými zjištěními, která učinil na základě provedeného dokazování odvolací soud. V průběhu řízení však nebyla prokázána vědomost žalovaného o tom, že může získat bezdůvodné obohacení a že s tímto následkem svého jednání byl srozuměn. Z dokazování naopak vyplynulo, že po uzavření smlouvy a vložení finančních prostředků žalobkyní na účet žalovaného, vyplatil žalovaný žalobkyni úroky z jejího vkladu. Nelze akceptovat názor dovolatelky, že úmysl bezdůvodně se obohatit lze dovodit již z toho, že činnost žalovaného je podle platné právní úpravy zakázaná“.

Finanční arbitr setrvává na závěru, že v řízení nezjistil, že by se Instituce nechovala v souladu s Pojistnou smlouvou, kterou považovala za platnou, nebo že by nebyla připravena Navrhovateli plnit v případě nastalé pojistné události. Navrhovatel své tvrzení, že Instituce měla úmysl, ať přímý nebo nepřímý, se bezdůvodně obohatit na úkor Navrhovatele, ničím nedoložil.

Finanční arbitr musí také opakovaně odmítnout jako nedůvodnou námitku Navrhovatele, že úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele lze dovodit v souvislosti s úředním sdělením České národní banky ze dne 2. 5. 2012 publikovaném dne 14. 5. 2012, když vydané úřední sdělení není způsobilé jakkoli prokázat úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele. Jak již finanční arbitr vysvětlil v Nálezu, úmyslné jednání by muselo být v konkrétním vztahu Navrhovatele s Institucí v řízení prokázáno, nelze jej pouze dovozovat, a to ani na základě úředních sdělení České národní banky. Finanční arbitr tedy neshledal úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit a nemůže pro posouzení promlčení v tomto případě použít desetiletou promlčecí dobu.

Protože z předložených podkladů nevyplývá, že by Instituce uzavřela úmyslně neplatnou Pojistnou smlouvu, dobrá víra Instituce o tom, že přijaté pojistné je jejím majetkem, tak trvá až do pravomocného rozhodnutí, že Pojistná smlouva je neplatná.

Finanční arbitr ani po opakovaném posouzení jednotlivých Navrhovatelem tvrzených důvodů, proč by měla námitka promlčení vznesená Institucí být v rozporu s dobrými mravy, nezjistil, že by v tomto případě nastaly výjimečné okolnosti, které by měly takovou intenzitu, aby zavdaly příčinu k odepření práva vznést námitku promlčení.

K námitce Navrhovatele, že v případě uplatnění námitky promlčení by Instituce z Pojistné smlouvy dostala více finančních prostředků, než v případě, kdyby Pojistná smlouva byla platná, finanční arbitr odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 18. 6. 2008, sp. zn. 33 Odo 918/2006, že *„[c]ílem právní úpravy institutu promlčení v občanskoprávních vztazích je pobízet oprávněný subjekt (věřitele) pod určitou sankcí k tomu, aby vykonal svá práva včas, tj. v přiměřených - promlčecích - dobách u soudu a tak, aby donekonečna (a tedy neúnosně) nemohl oddalovat požadavek splnění od povinného subjektu (dlužníka). Smyslem institutu promlčení je čelit vzniku a existenci dlouhotrvajících práv a povinností provázených často i jejich určitou nejistotou, nejasností a pochybností. Má-li možnost promlčení nároku plnit pobídkovou funkci vůči věřiteli, pak zároveň přispívá k tomu, aby dlužník nebyl po časově neomezenou dobu vystaven ze strany věřitele hrozbě podání úspěšné žaloby.“*

Finanční arbitr zdůrazňuje, že smyslem institutu promlčení je přispět právní jistotě (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3825/2011: *„...neboť institut promlčení přispívající k jistotě v právních vztazích je institutem zákonným, a tedy použitelným ve vztahu k jakémukoliv právu, které se podle zákona promlčuje.“*).

Promlčení tedy slouží v dlouhodobých smluvních vztazích právní jistotě, mimo jiné tím, že brání tomu, aby bylo ekonomicky velmi výhodné platnost smluvního vztahu zpochybnit.

Nelze odhlédnout od skutečnosti, že Navrhovatel je tou stranou, která se dovolává určení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení, nikoliv Instituce. Je tedy na Navrhovateli, aby zvážil, zda je pro něj ekonomicky příznivé domáhat se vyslovení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení nebo zda by ho takové jednání ekonomicky poškodilo, např. za situace, kdy je nepromlčená částka pojistného nižší než pojistné plnění/hodnota odkupného.

Ustanovení § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi sice stanoví, že *„[ř]ízení se zahajuje na návrh navrhovatele“*, nicméně žádné ustanovení zákona o finančním arbitrovi neukládá, že výsledek musí být pro navrhovatele příznivý, ba naopak podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi *„[a]rbitr je povinen rozhodovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy“*, tudíž výsledek řízení

pro navrhovatele může být i negativní (např. navrhovatel obdrží méně, než instituce nabízela smírně, navrhovatel obdrží jako vydání z bezdůvodného obohacení nižší částku než by činilo odkupné, kdyby pojistná smlouva byla platná atd.).

Finanční arbitr uzavírá, že na základě shromážděných podkladů nezjistil, že by Instituce vznesla námitku promlčení za jiným účelem, než jako obranu proti uplatněnému nároku a odkazuje na část 5.5 Nálezu.

5.4. *K vydání bezdůvodného obohacení a zúčtování plnění stran neplatné smlouvy*

Podle § 451 starého občanského zákoníku platí, „(1) Kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat. (2) Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů.“ Podle § 457 starého občanského zákoníku platí, že „[j]e-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal.“

Finanční arbitr v Nálezu dovedl, že se Instituce na úkor Navrhovatele obohatila přijatým pojistným (za životní pojištění v celkové výši 74.035,44 Kč) a Navrhovatel se na úkor Instituce obohatil přijatým odkupným (40.481 Kč).

Finanční arbitr současně v Nálezu vypořádal námitku promlčení nároků Navrhovatele, kterou Instituce důvodně vznesla tak, že za mezní datum rozhodné pro promlčení stanovil den 10. 4. 2014, tj. tři roky před podáním návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem. Finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že Navrhovatelem uhrazené platby pojistného od 10. 4. 2014 do konce pojištění za životní pojištění odpovídají částce 33.260,15 Kč (ve výpočtu pojistné za všechna sjednaná pojištění ve výši 43.890 Kč mínus pojistné za pojištění nemoci ve výši 8.773 Kč mínus pojistné za pojištění závažných onemocnění ve výši 1.856,85 Kč). Finanční arbitr současně zjistil, že Instituce vyplatila Navrhovateli dne 19. 12. 2016 odkupné ve výši 40.481 Kč.

Námitku promlčení vznesenou Navrhovatelem k vyplacenému odkupnému neshledal finanční arbitr důvodnou. Odkupné Instituce vyplatila Navrhovateli dne 19. 12. 2016, tříletá objektivní promlčecí doba by tak marně uplynula až v prosinci roku 2019, právo Instituce na vydání bezdůvodného obohacení v podobě vyplaceného odkupného tak není promlčené.

Finanční arbitr zúčtoval nepromlčená plnění, která si strany Pojistné smlouvy vzájemně poskytly, tedy pojistné za životní pojištění ve výši 33.260,15 Kč s odkupným ve výši 40.481 Kč, a protože Institucí poskytnuté plnění převyšuje nepromlčené pojistné zaplacené Navrhovatelem, nemohl finanční arbitr Navrhovateli z titulu bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy přiznat Nálezem žádné plnění.

Navrhovatel shodně jako před vydáním Nálezu namítá, že při vzájemném zúčtování pohledávek je nutné nejprve na základě započtení všech vzájemných pohledávek dojít k závěru, která ze stran se obohatila, a teprve proti takto zjištěnému nároku je možné vznést námitku promlčení.

Finanční arbitr již v části 5.5. Nálezu podrobně tuto námitku Navrhovatele vypořádal i s odkazem na relevantní judikaturu.

Finanční arbitr vedle již v Nálezu citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. 33 Odo 791/2005, odkazuje při zdůvodnění provedeného zúčtování na další rozhodnutí Nejvyššího soudu, z nichž vyplývá, že při vzájemném vypořádání plnění z neplatné smlouvy v režimu § 457 starého občanského zákoníku je námitka promlčení zásadně přípustná, soud k ní nepřihlédne pouze tehdy, pakliže by nemohl promlčení namítat druhý účastník (vlastnické právo). Tak například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 20 Cdo 4739/2015, předpokládá: „K námitce promlčení Nejvyšší soud také již opakovaně konstatoval, že jde-li o vrácení plnění z neplatné smlouvy, vyplývá synallagmatický vztah ze zákona. V takovém případě se uplatní ustanovení § 107 odst. 3

obč. zák., jehož smyslem je zachování rovnováhy práv obou smluvních stran neplatné smlouvy (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2012, sp. zn. 28 Cdo 3041/2010).“ Nejvyšším soudem odkazované rozhodnutí judikuje, že „[z] výše uvedeného pro posuzovaný případ plyne, že pokud si účastníci podle kupní smlouvy ze dne 6. 10. 2002 plnili (prodávající převzali kupní cenu a kupující převzal předmětný automobil), vznikl mezi nimi synallagmatický závazek ze zákona dle § 457 obč. zák., a obě strany byly povinny si tato plnění vzájemně vrátit. Na charakteru jejich synallagmatického závazku nic nemění ani okolnost, že předmětný automobil byl vrácen nikoliv prodávajícímu, ale vlastníku, tj. okradenému M. B. (resp. jeho pojišťovně). Tímto "vrácením" předmětného automobilu žalobce splnil svou povinnost vyplývající ze synallagmatického závazku. Jelikož vlastnické právo M. B. se v souladu s § 100 odst. 2 obč. zák. nepromlčuje, nemohl podle § 107 odst. 3 obč. zák. P. Č. ani žalobce vznést námitku promlčení. Z téhož důvodu nemohou promlčení namítat ani žalovaní. Protože žalovaným námitka promlčení nepřísluší, je pro posouzení věci nerozhodné, zda k promlčení práva skutečně došlo, tedy i to, zda objektivní promlčecí doba marně uplynula“, výkladem a contrario tedy platí, že v případě, že je žalovaný oprávněn vznést námitku promlčení a učiní-li tak, musí se soud promlčením při zúčtování zabývat. Obdobně se Nejvyšší soud vyjádřil například v rozhodnutí ze dne 8. 8. 2016, sp. zn. 28 Cdo 2327/2016.

Ze všech citovaných rozhodnutí vyplývá, že v případě neplatné smlouvy, na jejímž základě si strany poskytly (průběžně poskytovaly) peněžitá plnění, vzniká oběma smluvním stranám právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení odpovídající poskytnutým peněžním prostředkům v režimu § 107 starého občanského zákoníku; přitom právo na vydání peněžitého plnění z neplatné smlouvy představuje právo, které se promlčuje, a není v takovém případě na místě aplikace § 107 odst. 3 starého občanského zákoníku.

Z finančnímu arbitrovi dostupné soudní judikatury nevyplývá, že by při vzájemném zúčtování plnění stran neplatné smlouvy finanční arbitr měl provádět zúčtování na již promlčená práva.

Pokud by finanční arbitr postupoval tak, jak navrhuje Navrhovatel, popřel by smysl a účel institutu promlčení práva - který má věřitele motivovat uplatnit svá práva včas a nedůvodně nenavodit stav nejistoty po mnoha letech – a zejména pak skutečnost, že jednotlivá (opakující se) plnění se promlčují v samostatných lhůtách. Navrhovatelem požadovaným postupem by došlo k nedobrovolnému faktickému „plnění“ na již promlčený dluh - v situaci, kdy smluvní strana namítla promlčení a finanční arbitr nemůže ze zákona promlčené právo přiznat (§ 100 odst. 1 starého občanského zákoníku). Dlužník jistě může plnit na již promlčený dluh, neboť ten sám o sobě svým promlčením nezaniká, avšak může tak učinit pouze sám a dobrovolně - ani finanční arbitr mu nemůže autoritativně uložit povinnost plnit nevymahatelný dluh. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani fakt, že finanční arbitr provádí zúčtování sám z úřední povinnosti, tedy aniž by se Instituce domáhala vrácení svého plnění na neplatnou smlouvu. Finanční arbitr nemůže Instituci autoritativně uložit povinnost plnit na dluh, který je nevymahatelný.

Finanční arbitr proto správně v Nálezu dospěl k závěru, že Navrhovateli z titulu bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy nemůže přiznat žádné plnění, protože plnění Instituce bylo v nepromlčeném období vyšší než plnění Navrhovatele.

Finanční arbitr současně odmítá argumentaci Instituce o použití dvouleté subjektivní promlčecí doby ve vztahu k právu Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení, když finanční arbitr nemá za prokázanou dřívější vědomost Navrhovatele o konkrétní výši stržených nákladů (resp. bezdůvodném obohacení Instituce), než k měsíci říjnu roku 2016, kdy Instituce Navrhovatele informovala o uplatněných nákladech přípisem s názvem „Informace k pojistné smlouvě“. Finanční arbitr tak odmítá námitku Instituce stran počátku subjektivní promlčecí doby práva Navrhovatel na vydání bezdůvodného obohacení a setrvává na svých závěrech o použití tříleté objektivní promlčecí doby (viz kapitola 5.5 Nálezu).

6. K výroku rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr neshledal, že by ve věci určení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení rozhodl věcně nesprávně z důvodů namítaných Navrhovatelem, a setrvává tak na svém právním závěru, že po posouzení námitky promlčení, kterou Instituce v řízení důvodně vznesla, a po zúčtování plnění stran neplatné smlouvy, nemá Navrhovatel nárok na vydání plnění z bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy (o životním pojištění).

Finanční arbitr není příslušný rozhodnout ve sporu z pojištění závažných onemocnění, pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti T544, pojištění denní podpory při pobytu v nemocnici T440, pojištění zdravotní a úrazové asistence, pojištění trvalých následků úrazu včetně progresivního plnění, proto řízení v této části správně podle § 14 odst. 1 písm. a) zákona o finančním arbitrovi finanční arbitr v Nálezu zastavil.

Na základě výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*in případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce 4a6gsk4
Instituce – datová schránka zástupce 5pcgssn

